

'S-GRAVENHAGE, 18 Februari 1952

Ref. No. 2200

AAN: MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN.

Fotocopie nr: 51206
FC

MP
Z
DOA
DOA-/IN

CODETELEGRAM

Plaats van afzending: D J A K A R T A
Inhoud (Paraphrase) —

Datum van afzending: 18-2-52
Datum van ontvangst: 18-2-52

GEHEIM

- A. Wat betreft de door U in Uw telegram 277 genoemde vragen kan het volgende worden medegedeeld:
- Ad 2. Met Bolderdijk, vertegenwoordiger van de BPM hier te lande, zijn over deze aangelegenheid enige gesprekken gevoerd, waaruit ik heb opgemaakt, dat de BPM wegens het feit, dat het let alone agreement nog tot 1956 doorloopt, op de achtergrond kan blijven, terwijl Stanvac en Caltex de spits moeten afbijten. Uiteraard houden de drie maatschappijen echter nauw voeling met elkaar en ziet de BPM zeer wel in, dat ook haar belangen hier op het spel staan. Ik durf echter niet verklaren, dat samenwerking tussen de oliemaatschappijen 100 % is, waarvoor ik verwijs naar mijn brief van 2 Februari, GS 605/198.
- Ad 3. Betrekkingen BPM en HC zijn voor zover van persoonlijke aard, zeer goed. Ook de ambtelijke betrekkingen zijn bevredigend, zij het dat zich hier mijns inziens het bekende verschijnsel voor doet, dat de Koninklijke Shell de diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland nu niet bepaald pleegt te "overlopen". Ik ben echter niet ervan overtuigd, dat het hier een persoonlijke politiek van bepaalde vertegenwoordigers van de BPM in het buitenland betreft, maar zou geneigd zijn hier achter een beleid van de Directie in Nederland (ook in Engeland?) te zoeken. Doen de departementen in Den Haag niet veelal een analoge ervaring op? Hoe, mijns inziens volkomen overdreven "voorzichtig" de Koninklijke Shell op dit punt is, blijkt mijns inziens ook wel uit Blom 288, dat Steenberghe, die ik als vriend te logeren had gevraagd, deze uitnodiging moet afslaan? In het geval Djakarta komt hierbij nog, dat vanaf het moment na de soevereiniteitsoverdracht de oliemaatschappijen - ook de BPM - hun bijzondere positie als internationaal concern zoveel mogelijk wilden handhaven om niet het slachtoffer te worden van de moeilijkheden, waarmee de Nederlandse ondernemingen en de Nederlanders in het algemeen hadden te kampen. Op deviezengebied bevonden zij zich in een voordelige positie en ook verder meenden zij grotendeels hun eigen boontjes wel te kunnen doppen. Geleidelijk aan zijn echter ook de oliemaatschappijen door de Indonesiers onder druk gezet, waarbij de uitzonderlijke positie op deviezengebied het uitgangspunt vormden.
- B. Wat betreft de huidige stand van zaken kan op grond van zowel bij de BPM als bij de Stanvac ingewonnen inlichtingen, worden medegedeeld, dat de onderhandelingen van de Amerikaanse maatschappijen zich nog steeds in een impasse bevinden. De situatie is inmiddels

Ter beveiliging van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—

- 2 -

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal worden geantwoord.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon worden gesproken.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig te worden opgeborgen.
4. Kladpapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen te worden verbrand (versnipperen is niet voldoende).
5. Afschriften van paraphrassen van codetelegrammen mogen uitsluitend door afd. Verbindingen worden vervaardigd.

Ref. nr. 2200

CODETELEGRAM

GEHEIM

gecompliceerd door de afgekondigde verhoging van de vennootschapsbelasting, welke de olieindustrie zwaar treft (volgens Bulderdijk zou 60 % van de opbrengst dezer belasting thans door haar moeten worden opgebracht), alsmede door de recente opheffing der certificaten en toepassing van de één op drie koers, waarbij op de olieproducten een (zwaar gevoeld) uitvoerrecht van 15 % is gelegd. Het totale uitvoerrecht bedraagt zodoende thans 23 %, terwijl de olieindustrie verder 4 % synse heeft te betalen en op de 5 A contracten ook nog bijzondere betalingen moet doen. Verder laat zich nog niet overzien in hoeverre de opheffing van de deviezencertificaten en de speciale heffing op inducementgoederen salarisverhogingen voor het talrijke personeel nodig zullen maken, waarbij de huidige sterke progressieve belastingschaal bij het hogere personeel enorme bedragen zijn gemoeid. Ook de regelmatig toeneming van andere op het bedrijf rustende sociale lasten dient in de beschouwing te worden betrokken. Zodoende is de situatie nog erg onoverzichtelijk. In ieder geval zijn de oliemaatschappijen niet bereid om aan de Indonesische eisen, neerkemende op een 65/35 verdeling van de bruto winst, te voldoen, hoewel in de praktijk deze grens al wel bereikt, zo niet overschreden zou zijn. Hoewel sterke taal wordt gebruikt, stuit men bij de besprekingen steeds op onverstand en luchthartigheid bij de Indonesische kant. Typerend voor de gang van zaken is ook, dat hoewel de commissie Rum de gehele financiële verhouding met de oliemaatschappijen moet behandelen, haar voorzitter tot op het laatste moment niet op de hoogte bleek te zijn van de voorgenomen verhoging van de vennootschapsbelasting; terwijl de Thesaurier Generaal toch lid van de commissie is. Zeer vertrouwelijk hoorde Speekenbrink nog, dat Cochran wel stringente instructies heeft gekregen, doch onder toevoeging, "no second Iran". Het dreigement door Prioleau (Vice-President Stanvac) medio Januari bij zijn vertrek geuit, dat de Stanvac bij de huidige zware belastingdruk haar investeringsprogramma, dat voorziet in enige uitbreiding van het Indonesische bedrijf, moet opschorten, heeft tot dusverre ook geen effect gesorteerd. De Stanvac tracht thans de belastingkwesties en de deviezenkwesties van elkaar gescheiden te houden, doch stuit hierbij op de moeilijkheden dat zij voor beiden terecht komt bij de commissie Rum, waarin Kuiper (als zijne feitelijk de enige, die de problemen beheerst) een zeer belangrijke rol speelt.

C. Mijn voorlopige conclusie is, dat de gang van zaken voor de Amerikanen een grote teleurstelling oplevert en dat zij niet goed weten hoe zij verder moeten manoeuvreren. Komt men met dreigementen of krachtige maatregelen, zoals het verminderen van de productie, dan komt men politiek, getuigende gebeurtenissen in Iran, op gevaarlijk terrein. Geeft men geheel of in belangrijke mate toe aan de Indone-

Ter bevelling van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
4. Kladpapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).
5. Afschriften van paraphrassen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.

- 3 -

Ref. nr. 2200

CODETELEGRAM

GEHEIM

sische wensen, dan kan dit onaanvaardbare gevolgen hebben in andere veel belangrijker productiegebieden, zoals Irak ; dat de 50/50 winst verdeling heeft aanvaard. Intussen bevinden zowel Stanvac als Caltex zich in een weinig benijdenswaardige positie, k Eerstgenoemde maatschappij werkt thans door op een interim agreement neekomende op een open rekening courant/verhouding en moet afwachten wat ook op deviezengebied het uiteindelijke resultaat der onderhandelingen zal zijn. Caltex ziet zich, nu zij eindelijk van haar terrein olie kan gaan afvoeren, voor steeds toenemende aderlatingen gesteld. En de Indonesische overheid gaat rustig door te trachten de olieindustrie zoveel mogelijk te plukken en maakt nog niet de indruk gevoelig te zijn voor het argument, dat een te zware belasting drukt uiteindelijk tot sterk verminderde investeringen en daardoor tot achteruitgang in de kwaliteit der geproduceerde olie en belangrijk inkomstenverlies voor Indonesie moet leiden.

D. Ik verwacht een bezoek van zijn zojuist van een lang verlof teruggekeerde Britse Ambassadeur en veronderstel, dat hij de oliekwestie bij die gelegenheid ter sprake zal brengen.

E. Hoe zeer de door de oliemaatschappijen ondervonden moeilijkheden te betreuren zijn, vertoont de gang van zaken een goede kant en wel dat de Amerikanen en de Engelsen nu ook eens aan den lijve ervaring opdoen met het "sovereine Indonesie".

LAMPING 375.

GN/MS

Ter beveling van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
4. Kladpapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).
5. Afschriften van paraphrasen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.